

Boğazlar
İngilizler
Sovyetler

Beklenmedik bir hâdiseler olarak bir gün İngilizlerle Sovyetler arasında harp çıkarsa Türkiye bitaraf kalabilir mi ve boğazların vaziyeti ne olur?

Yazan: ETEM İZZET BENİCE

Yirmi dört saat içinde gazetelerimizden gelen ve negredilen haberlerin umumiyet ve siyasi bilâncosuna bakılınca Türkiye'nin her merkezde sınırsız bir hava içinde günü kazandığı görülmektedir. Memleket Avrupadaki harp sıkmışını geniş miyasta duymamıştır. Tam bir emniyet ve itimat her muhite hâkimdir. Herkes mutlak bir sükun içinde iş ve gücü ile meşguldür. Hatta Avrupa harbi patlamadan önceki vaziyet ile bugünkü vaziyet arasında daha çok ilâhî kaydedilecek bir asar rahatlığı ve nikbinlik halka, efkârı umumiyeye hâkimdir. Eğer, arada bir harp tebliğlerini okumasak İngiltere ve Fransa ile Almanya arasında harbin sürüp gittiğinin farkında değiliz. Şükür Sarıcağlu bugün de Moskova ricâli ile görüşmektedir. Diğer taraftan İngilteredeki askeri heyecim fevkalâde bir sempati içinde temaslarını ifaya devam etmektedir. Londradaki tezahürler alelele minasebet ve misafiret muhafaza eden ve resmîyet hudutları ifadesini asıyan muayyen kabul şartlarından çok bambaşka, çok ileridedir. Büyük elçimizin Fransız Başvekilî ile çok samimî bir mülâkatta bulunduğu, ilk defa Türk subay ve erlerinin Bulgar Kralı Boris'in cülûs yıldönümü şenliğine iştirak ettikleri ve iki ordu arasında selâm teati olunduğu bildiriliyor.

Bütün bu iş ve dış tezahürler gösteriyor ki Milli Şef ve onun rıyaseti ettiği Cumhuriyet mevkîi iktidârı her türlü macera emelinden, her türlü siyasi ihtirastan uzak, yalnız memleketin nefine, vatanın yükselmesine, millî emniyetimizin istikrar ve inkişafına hizmet eden bir vasf ve şihirî bir muhabbet yaratıcılığının ifadesi içinde bulunuyor. Bunu samimîliğimize, dürüstliğimize, dünya hâdiseleri karşısında:

— Cihanda sulh, yurtta sulh...

Diyecek prensiplerimiz ve bu prensipî idare ve tahakkuk ettirmekteki yüksek kıyaset ve teyakkuza borçluyuz. Her gün bir defa daha yeni yeni misallerle anlaşıyor ki, Cumhuriyet hükûmeti dünyanın en müessir bir harbe sürüklenmek istidatında bulunduğu su saralada behemehâl bu harbin dışında kalmak, her devlete karşı olan dostane münasebetlerini muhafaza etmek ve ayrıca millî emniyet ve hayat mîmtakalarını da tam bir emniyet altında bulundurmak emelindedir. Bu emel millî müdafaa tedbirlerimiz ve dostluklarımızın müvazenetli sevk ve idaresi ile tahakkuk ettirilebilir.

Vatanımız, Sovyet Rusya, Yunanistan, Bulgaristan, İran, Irak, Suriye, İtalya ile bütün hemhudut ve komşudur. Irak ve Suriye münasebeti ile İngiltere ve Fransa ile de hudutlarımız müsterek sayılmak ictiza eder. Bir de bu münasebetlerin dışında boğazların elimizde oluşu ve boğazlar dolayısıyla İngiltere - Fransa ile Sovyet Rusya arasındaki deniz temasları bakımından hususiyetimiz vardır.

Sovyet Rusya ile Cumhuriyet Türkiye'si kuruldıkları gündenberi dostturlar, İran - Irak Sadabad mütteliklerimizdir.

Yunanistan yine müttelikimizdir. İtalya ile aramızdaki adalar komşuluğu ve hudud üzerinde hiçbir ihtilâfımız yoktur. İki devlet yekdiğeri ile dostluk muhafaza etmektedir. Bulgaristanla dostluk münasebetlerimizin yeni bir nişanesi iki ordu arasındaki selâm teatisi ve kıl'alarımızın hududta temas gelişidir. İngiltere ve Fransa ile olan dostluklarımız ve derecesi de aşîkâr ve gözönündedir. Vaziyet bu tarzda ve apaydınlık olduktan sonra, Türkiye için bu dostluk muhiti içinde hiçbir taraftan doğrudan doğruya gelecek bir emniyet tehdidi ve tecavüz tehlikesi yoktur. Almanyanın kendisi için (Devamı 3 üncü sahifede)

HİTLER NUTKUNU SÖYLEYEDİ

Polonyanın taksimile sulhun avdetinde ısrar eden Hitler: "Ben her zaman sulh istedim. Harbi istiyen İngilteredir..", dedi

Amerika - Sovyet Rusya siyasî münasebatı kesiliyor mu?.

Fransız ve Almanlar arasında busabah ilk defa göğüs göğüse bir süngü ve tank muharebesi oldu ve Fransızların zaferiyle neticelendi

[En son dakikada aldığımız telgraf haberlerini lütfen üçüncü sayfamızda Son Dakika sütunlarımızda arayınız]

Hitler beklenen nutkunu söylemeye başladı

Nutkun umumî hûlâsasını ve gazetemiz çıkıncıya kadar aldığımız kısımlarını veriyoruz

Berlin 6 (Hususi, saat 13,15 - nutuk başlamışken) — Hitler, Varşovada yapılan geçit resminde hazır bulunduktan sonra dün akşam Berlin'e dönmüş ve müşavirlerini toplayarak gece yarısına kadar kendileri ile müzakere ve müsavere bulunmuş.

Bu sabahdan itibaren, kendisinin söyleyeceği nutuk ve ilân edeceği sulh şartları münasebetiyle bütün Berlinde heyecan hüküm sürmekte olduğu görülmüştür. Rayistag önünde askeri hazırlıklar olduğu gibi büyük caddelerde de bayraklarla donatılmış, devriyeler çoğaltılmış. Büyük caddelerden muzikalarla geçirilen askeri kıl'alar da heyecanı artırıyordu.

Berlin saat 11 ile tam on ikide Hitler'in nutuk söyleyeceği daha evvelden ilân edilmiş olduğu için halk Alman devlet sefinin gelişini görmek ve hoparlörlerden nutku dinlemek üzere meydanları ve caddeleri doldurmuş.

Rayistagın açılmasını takiben nutkunu söylemeye başlayan Hitler, bu nutkunda umumî olarak Almanyanın içinde bulunduğu siyasi vaziyete, Danzig nutkundan sonra cereyan eden hâ-

diselere, askeri ve siyasi vukuata, Moskova ile yapılan müzakerelere, Fon Ribbentrop'un bu husustaki mesai ve müzakeratına ve Almanyanın sulh emellerine ve sulh şartlarına temas etmektedir.

Hitler, harp ve sulh vaziyeti üzerinde Danzigde ifade ettiği fikirleri ve Alman tezi müdafaa etmekle, Alman emellerinin tahakkukunda gözetilecek esas hatlarını umumî ifadesini vermektedir. Bu meyanda Alman himayesi altında yeni bir Polonya teşekkülünün garptaki muhasamatın durmasına bağlı olduğunu söylemektedir.

Hitler nutkunun bir tarafında yüksek sesle bağıran demistir ki: "Ben her zaman sulh istedim, hiçbir zaman harp istemiş değilim. Bilakis harbi arzu ve idame edenler İngiltere ile Fransa'dır.

Şimdi bir kere daha onlara hitap ediyorum. Dün olduğu gibi, bugün de sulh aklı mühebbet bulduğumu kendilerine bildiriyorum. Kimlerin sulh isteyip istemediği şimdi bir kere daha belli olacaktır.

Hitler, pek uzun olan nutkunda garp devletlerine ve başta İngiltere-

Günün Blâncosu
İtalyanın Almanyadan uzaklaştığı teyyüt ediyor

Kont Ciyano Alman tekliflerini nasıl reddetti?

Türkiye - İngiltere - Fransa - Sovyet Rusya müzakerelerinde son vaziyet

Dünkü sayımızda ilk defa haber verdiğimiz gibi Romadan Londra'ya akseden haberler teyyüt etmektedir. Bu haberlere göre İtalya Hariciye Nazırı Kont Ciano Berlin'e davet edildiği sırada, Mussolini'nin bir sulh taarruzuna tavassutta bulunmasının şüpheli olduğunu ihbar etmiş olduğu anlaşılmaktadır. Aynı haberlere göre, Hitler, İtalyanın muhbir namına harekete geçmesini istemiş, fakat Kont Ciano, muhbirin Rus - Alman paktının imzasından itibaren kırıldığını söylemiştir.

Bugün Londradan aldığımız hususi haberlerde gazetelerin İtalya ile Almanya münasebetlerinde sarfî bir gevşeklik göze çarptığını yazmakta oldukları bildirilmektedir. İsviçre gazetelerinin Berlin muhabirleri ise, enternasyonal vaziyetin Almanlara göre Berlin'in istediği şekilde inkişaf ettiğini tebarüz ettiriyorlar. Borsler Nahrhien gazetesi, zâf işaretli telâkki edilebilecek yeni bir sulh teklifi beklenilmesini yazmaktadır. (Devamı 3 üncü sahifede)

reye atfı mes'uliyet ederek Cem - berlayn'ın müekaddim nutkuna da temas eylemekte ve mukabil nok-

taî nazarını anlatmaktadır.

Hitler, İleriye sürdüğü şartlar (Devamı 3 üncü sahifede)

RADYO HABERLERİ

Kahramanlığı görülen Alman askerleri

Berlin 6 (Radyo) — Bugün Polonya muharebelerinde yararlıkları görünen Alman askerlerine merasimle demir-salip nişanları verilmiştir.

Hitler, Ruzvelte müraacaat edecek

Paris 6 (Radyo) — Mussolini'nin sulh tavassutundan feragat etmesi üzerine, Hitler'in Ruzvelte müraacaat etmek niyetinde bulunduğu hakkında haberler gelmektedir. Salâhiyetkar mehafil, Ruzvelt'in Hitler'e evvelce yapmış olduğu teklifi hatırlatmakta ve Ruzvelt'in Avrupada cebir, kuvvet ve tahakküm siyasetini idame ettirecek bir sulh manevrasına alet olamayacağını bildirmektedir. (Diğer haberler 3 üncü sahifede)

KISACA

Amerikalı gazetecinin iddiası ne olacak?

Bir Amerikalı muharrir, bazı nazi şeffhlerinin büyük servetler yaptıklarını ve bu paraları yabancı memleket bankalarında sakladıklarını iddia etmiştir. Alman Propaganda Nazırı Göbels de: — Bu iddianı isbat edilebilse, bu servetimin yüzde onunu sana vereceğim, diye, o Amerikalı gazeteciye radyo ile bir cevap yollamıştır.

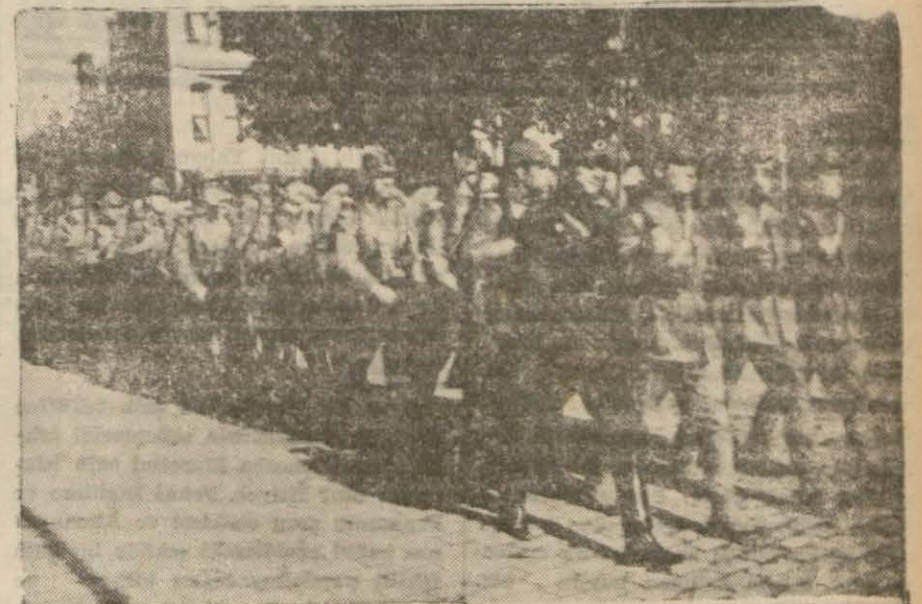
Amerikalı muharrir, şimdi, Pariste çıkan Paris - Soir gazetesinde, iddiasını vesikalarla isbat etmeye çalışıyor. Anlatıyor, anlatıyor da, sonunda:

— Bu sözlerim, Göbels'in servetinin yüzde onuna hak kazandırır, zannedirim, diyor.

İyi ki, o zaman, Göbels: — İsbat edene, bütün o serveti vereceğim, dememiştir.

İstanbulun büyük kurtuluş günü

Bu sabah merasimle kutlandı, şehir nanına Âbideye çelenk kondu, nutuklar söylendi, öğleden sonra bir heyet İstanbulun orduya tazimini arzedecek

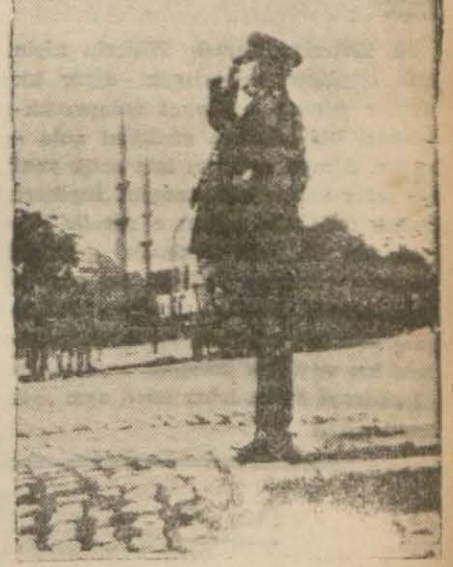

Bugün İstanbulun kurtuluş bayramıdır. Her yıl olduğu gibi bu sene de bumutlu gün büyük teza-hürat ve merasimle tes'it edilmek-te, her tarafta şenlikler yapılmak-tadır.

Daha sabahdan bütün resmi ve hususî binalar, ticarethaneler, va-purlar, tramvaylar bayraklarla donatılmış, havanın güneşli ol-masından istifade eden kesif bir halk kütlesi akın akın sokakları doldurmuştu.

Bilhassa, merasimin yapılacağı Taksim meydanına giden yollar, Beyoğlu caddesi ve alayın geç-ceği caddeler Sultanahmet mey-danı hımcıhınc insanla kaplan-mıştı.

Bu esnada merasime iştirak e-decek kıtaat, mektep ve birlikler de saat 9 da Sultanahmet meyda-nında toplanmağa başlamışlardı. Tam saat 10 da meydana atılan 21 pare top üzerine etrafı doldu- (Devamı 3 üncü sahifede)

Bu sabahki merasimde kahraman kı-taatımız ve İstanbulun kurtuluşunu kutlayan toplanan kıtaat ile birlikte selâm vaziyetinde duran merasim kumandanı Albay Safahattin Topraklık

ÇERÇEVE

6 yolağzındakiler

Sabah gazetelerinden birinin dünkü sayısında, en aşîkâr 35 senedir siyasî hayata karışmış bir başmuharriri okur okumaz, bir meselenin en yanlış hal tarzı karşısında duyulan tuhafîk hissiyle güldüm ve anladım ki idrak cevheri ne yaşta, ne de tecrübededir, sadece başta.

Kedilerin makarayı oynaması gibi, deri üstü politika nisbetleriyle şakalaş-mayı ve büyük meseleleri keyfine göre yuğurmaya seven cüce idrak bünyeleri-ne karşılık, siyasi ve ictimai hâdiseleri köküne kadar burgulayabilmekle ta-nınmış fikirci bir dostuma Ankara'da demiştin ki:

— Bence dünya emsalsiz bir metabolizma ihtilâline gidiyor. Dünyanın yeni bünye nizamı kuruluncaya kadar sürecektir. Bu ihtilâl, Avrupa medeniyet mihrağı üzerinde müşbet veya menfi hak ve alâkası olan herhangi bir milletin iştirak etmemesi kabilî değil. Mukadder, birçok milletli ya tam hayat, ya tam ölümler arasında imtihânların en çetinini vermeğe davet etmekte. Hâdiseler böyle bir plânda inkişaf ederken, 6 yolağzında oturan milletlerin fener alayına arka-sını çevirebileceğini sanmak ne kadar safdille! Hele Avrupa şarkındaki yeni ideolojya kaynağıyla, garbindaki klasik nizam merkezî arasında bir çatışma olduğu takdirde bu milletler, çarpışacak iki gülden herhangi birinin ya zirve noktası olmaya, ya iki mermiyi birden yemeğe mahkûmdur.

Dostumdan şu cevabı aldım:

— Bu vaziyet karşısında 6 yolağzındaki milletlerin bitaraf kalabileceğini ummak için, insanda akıl denilen hassasden gölge bile bulunmamak lâzım.

Özkan Taylan Kısakçıoğlu

Bir Fransız petrol gemisi bir Alman tahtelbahirini batırdı

Bu şayanı hayret hâdises hakkında gemi kaptanı ve deniz eksperleri neler anlatıyorlar?

Paris 6 (A.A.) — Bir Fransız petrol gemisi, bir Alman denizaltı gemisini batırmıştır. Bu şayanı hayret haberi veren gemi kaptanı-nın raporunda şöyle denilmek-tedir:

"Alman denizaltı gemilerinin bulunduğu bir sahadan zikzak bir şekilde sefer ederken muthiş bir sademe vuku buldu. Ve bu sa-demeyi vapurumuzu sarsan bir infilâk takip etti. Aynı zamanda büyük bir su sütunu havaya yük-seldi ve bu sütun bizim birinci gü-vertemizin üstüne düştü. Birkaç saniye sonra kalın ve kuvvetle kay-nayan bir yağ lekesi su sahunda göründü."

Deniz eksperleri, bu hâdisenin şu suretle izahı kolay olduğunu beyan etmektedir:

"Denizaltı gemileri yalnız tay-yare ve harp gemileri tarafından değil, fakat bu denizaltı gemilerini mahmuzlamak için bazı defa en iyi vaziyette bulunan alelele ticaret gemileri tarafından dahi hücumu maruz kalabilir. Denizaltı ge-mileri için en buhranlı dakika, hücum edecekleri yeri preskopla-rile tayin ettikten sonra torpille-rini savurmak için bu preskopu indirerek tamamen dalmış bir va-ziyette ilerliyerek münasip za-manı tayine çalışmalarıdır. E-ğer bu dakikada tehdiide maruz ka-lan gemi, istikameini değiştirirse, denizaltı gemisini pekâlâ mah-

muziyarak batırabilir. İşte müte-hassuslar, yukarıdaki hâdisenin bu

şekilde cereyan ettiği neticesini çıkarmaktadırlar.

Asker Gözle Cepheler

Sigfrid hattına dair..

İngilizlerin düşman tahtelbahirlerine karşı topla teçhiz ettikleri ticaret birî

Almanların Sigfrid hattını yap-mazdan evvel garp hududunup bü-yük bir kısmını (200 kilometre) kapayan 250 - 300 metre genişli-ğinde ve bazı yerlere üç dört metre (Devamı 3 üncü sahifede)

